Maaseutuhallinto

Vastuuhenkilö: maaseutujohtaja Juha Nykänen

Toiminta-ajatus

Kuopion, Suonenjoen ja Varkauden kaupunkien sekä Kaavin, Leppävirran, Rautalammin, Rautavaaran, Siilinjärven, Tervon, Tuusniemen ja Vesannon kuntien alueella toimivan Sydän-Savon maaseutupalvelujen tehtävänä on huolehtia maaseudun elinkeinojen, elinolosuhteiden ja palvelujen kehittämisestä sekä maaseutuelinkeinoja koskevien viranomaistehtävien hoitamisesta.

Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen toimielimiä ovat maaseutulautakunta, sen mahdollisesti asettamat jaostot sekä sen alainen palveluorganisaatio, Sydän-Savon maaseutupalvelu.

Yhteistoiminta-alueella turvataan maaseutuhallinnon palvelujen saatavuus ja toiminta siten, että toiminta on tehokasta, tasapuolista ja avointa.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Maaseutuhallinnon lakisääteisiä tehtäviä ovat viljelijätukihallinto, riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen valtion varoista, eläintenpitäjän ja eläinten pitopaikkojen rekisteröinti sekä hukkakauran torjuntaan liittyvät tehtävät. Yhteistoiminta-alueen isäntäkunta Siilinjärvi on tehnyt Ruokaviraston kanssa maksajavirastosopimuksen, missä on määritelty palvelutavoitteet viljelijätukihallinnon osalta.

Maatalouden ja maaseudun muun yritystoiminnan toimintaympäristön muutokset, maatilojen määrän väheneminen, tilakoon kasvu, hallintorakenteiden muutokset sekä sähköisen asioinnin lisääntyminen muuttavat maaseutuhallinnon viranomaistehtäviä merkittävästi. Muutoksen arvioidaan jatkuvan myös tulevina vuosina muun muassa automaattisen päätöksenteon ja tekoälyn hyödyntämisen yleistyessä.

Aktiivimaatilojen määrän vähentyessä maatilojen keskimääräinen koko kasvaa, mikä on lisännyt maatilakohtaista työmäärää viljelijätukien käsittelyssä. Yhteistoiminta-alueilla tehtävien hallinnollisten tarkastusten määrä on kasvanut. Uutena tehtäväkokonaisuutena ovat tulleet maataloustoiminnan satelliittiseurantaan liittyvät kuvatulkintatehtävät. Sydän-Savon maaseutupalvelu käsittelee vuosittain noin 3 300 kuvatulkintatehtävää. Lisäksi maatalouden poikkeusoloihin liittyvät varautumis- ja valmiustehtävät ovat lisääntyneet merkittävästi.

Suurpetoeläinten aiheuttamat vahingot ovat kaksinkertaistuneet vuoden 2023 36 vahinkoarviokäynnistä vuoden 2026 80 vahinkoarviokäyntiin. Rauhoitettujen lintujen aiheuttamat vahinkoarviokäynnit ovat lisääntyneet vuoden 2024 5 arviokäynnistä vuoden 2026 60 arviokäyntiin ja lisänneet vahinkoarviontiin liittyvää työtä merkittävästi. Ennusteet viittaavat siihen, että niin suurpetojen aiheuttamien vahinkojen kuin luonnonsuojelulain perusteella rauhoitettujen lajien vahinkoriski säilyy korkeana myös tulevina vuosina.

Maaseudun kehittämisen tavoitteena on luoda edellytyksiä monipuoliselle yritystoiminnalle sekä eri-ikäisten ihmisten hyvälle asumiselle maaseudulla. Kehittämistyössä tunnistetaan eri alueiden vahvuudet ja mahdollisuudet sekä edistetään niiden hyödyntämistä. Maatilalähtöiseen yritystoimintaan liittyviä asiantuntijapalveluja sekä kehittämistoimiin liittyvää neuvontaa ja ohjausta tarjotaan maaseutuhallinnon yhteispalveluyksikössä käytettävissä olevien resurssien puitteissa. Kehittämistyötä tehdään tiiviissä yhteistyössä muiden alueellisten kehittämistoimijoiden kanssa.

Kehittämisyhdistys Kalakukko ry:n Leader-ohjelmasta rahoitetussa Lannasta €uroja -hankkeessa on koottu kattavaa tietoa alueen maatilojen biomassa- ja syötepotentiaalista sekä biokaasutuotannon edellytyksistä Kehittämisyhdistys Kalakukon toiminta-alueella. Hankkeessa tuotetun tiedon pohjalta tavoitteena on edistää biokaasutuotannon käytännön toteutumista alueella, tukea investointien valmistelua sekä luoda edellytyksiä uusille energia- ja kiertotalousliiketoiminnan ratkaisuille. Vuonna 2027 biokaasutuotannon mahdollisuuksia ja toteutusvaihtoehtoja selvitetään myös Sisä-Savon kuntien alueella tavoitteena laajentaa alueellista yhteistyötä ja vauhdittaa biokaasuinvestointien käynnistymistä koko yhteistoiminta-alueella.

Tavoitteet 2027–2030

Valtuustokauden tavoite	***Tavoite ja -taso 2027***	***Seurattavat mittarit***	***Riskiarvio***
Maaseudun elinvoiman ja yritystoiminnan kehittäminen	Osallistutaan maatilayritysten kilpailukykyä investointeja, omistajanvaihdoksia ja yrittäjien hyvinvointia edistäviin kehittämishankkeisiin ja -toimenpiteisiin sekä maaseudun elinkeinojen toimintaympäristön ja työvoiman saantia edistäviin kehittämistoimenpiteisiin. Edistää biokaasutuotannon käytännön toteutumista alueella	Kehittämistoimenpiteet Investointeja valmistelleet maatilat	Valtion säästötoimet maaseudun kehittämisrahoitukseen
Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Riittävä, asiakkaiden tarpeisiin vastaava osaaminen muuttuvissa viranomaistehtävissä, varmistetaan riittävä henkilöstö ja työhyvinvointi	Koulutukset Asiakaspalautteet Sairauspoissaolot	Äkillisiä muutoksia lainsäädännössä ja ohjeissa ei ehditä omaksua toimeenpanon kannalta riittävällä laajuudella. Osaavaa henkilöstöä ei onnistuta rekrytoimaan.
Poikkeusoloihin varautuminen	Kehitetään maaseutuhallinnon valmiutta häiriö- ja poikkeusoloissa, kehitetään yhteistyötä valmiusorganisaatioiden kanssa	Valmiussuunnitelman ajantasaisuus Toteutetut varautumistoimenpiteet	Yhteistyö ei toimi riittävällä tavalla. Uhkakuvat muuttuvat nopeasti, jollin laaditut suunnitelman vanhenevat. Taloudelliset tai henkilöresurssit eivät riitä varautumisen kehittämiseen.

Riskit ja niiden hallinta

Talousarvion toteutumista valvotaan kuukausittaisilla raportoinnilla sekä kolmannesvuosittain toteutettavalla valtuustoraportoinnilla. Toiminnasta raportoidaan myös sopimuskuntia ja toteumaraportit käsitellään maaseutulautakunnassa. Maaseutupalvelun toiminnan toteutumisesta valvotaan myös ruokaviraston toimesta. Tietoturvan osalta maaseutuhallinnossa on toimeenpantu maksajaviraston tietoturvapolitiikan tietoturvallisuuden hallintamallin ISO/IEC 27001:2022-pohjaiset vaatimukset ja soveltamistapa.

Henkilöstöriskejä ovat osaavan henkilöstön saatavuus, avainhenkilöriippuvuus sekä osaamisen ylläpitäminen toimintaympäristön muutoksissa. Riskiä hallitaan henkilöstö- ja koulutussuunnittelulla, tehtävien dokumentoinnilla, osaamisen jakamisella, sijaisjärjestelyillä sekä työhyvinvointia tukevilla toimenpiteillä. Yhteistoiminta-alueen organisaatiorakenne tukee toiminnan jatkuvuutta ja vähentää henkilöriskejä.

Henkilöstö

Henkilötyövuodet	TP 2025	TA 2026	**TA 2027**	TS 2028	TS 2029
Kokonaishenkilöstö	11	10,6	**9,6**	9	8
Vanhuuseläketapahtumat				4	
Eläköityvien korvausrekrytoinnit				2	

Tuloslaskelma

	TP2025	KS 2025	**TA 2027**	TS 2028	TS 2029
Yhteistoimintakorvaukset	624 481	**662 178**	**661 897**	653 000	620 000
Muut myyntituotot	15 613	**10 000**	**11 000**	15 000	15 000
Tuet ja avustukset	88 119	**91 882**			
TOIMINTATUOTOT	728 213	**764 061**	**672 897**	668 000	635 000
Henkilöstökulut	-611 309	**-597 153**	**-616 905**	-600 000	-555 000
Muiden palv. ostot (ulk)	-92 688	**-160 227**	**-72 000**	-75 000	-80 000
Palvelujen ostot (sis)	-49 634	**-46 295**	**-46 295**	-50 000	-50 000
Aineet, tavarat ja tarv (ulk)	-1 786	**-9 400**	**-7 400**	-7 000	-7 000
Avustukset	0	**0**	**0**	0	0
Muut kulut	-66 780	**-46 457**	**-24 400**	-25 000	-26 000
TOIMINTAKULUT	-822 197	**-859 532**	**-767 000**	-757 000	-718 000
TOIMINTAKATE	-93 985	**-95 471**	**-94 103**	-89 000	-83 000

Keskeiset talouden muutokset

Lentokapteenin tiloista siirrytty Innocumin tiloihin Siilinjärvellä. Vuokrakulut pienentyneet noin 20 000 €.

Informatiiviset tunnusluvut

Lautakunnan asettamat tavoitteet	TP 2025	TA 2026	**TA 2027**	TS 2028	TS 2029
Yhteistoiminta-alueen aktiivimaatilat	1417	1430	**1389**	1350	1320
Maksetut maataloustuet, M€	56	58	**58**	58	58
Maaseutuviranomaistehtävät					
- Maatilaa / htv	156	160	**164**	169	185
- €/aktiivimaatila	446	457	**466**	472	455
- €/peruslohko	18,64	18,69	**19,26**	18,93	17,87
Maaseutuyritysten kehittäminen*					
- €/aktiivimaatila	131,24	90,78	**82,21**	85,00	85,00
- €/maaseutualueen asukas	2,75	1,68	**1,69**	1,69	1,69

**ei sisällä erillisten kehittämishankkeiden kuntavastinrahaa*

TOIMINTAKULUT KUSTANNUSPAIKOITTAIN TALOUSSUUNNITELMAKAUDELLE

	TP 2025	**TA 2026**	**TA 2027**	TS 2028	TS 2029
Maas. viranom. palvelut	625 840	**649 076**	**647 783**	637 000	601 000
Kehittäminen*	185 967	**194 106**	**114 191**	115 000	112 000
Muut palvelut	10 391	**4 469**	**6 026**	5 000	5 000

*) Vuosina 2025 ja 2026 mukana summassa kehittämishankerahoitusta

KUNTAOSUUDET 2027

	Viranomaispalvelut	Kehittäminen	Muut palvelut	Yhteensä
KAAVI	27417	4736	0	32153
KUOPIO	280693	48788		329481
LEPPÄVIRTA	66128			66128
RAUTALAMPI	40977	6610	4001	51588
RAUTAVAARA	15683	2290		17973
SIILINJÄRVI	65794	26284	2025	94103
SUONENJOKI	44311	10126		54437
TERVO	17080	2918		19998
TUUSNIEMI	28366	4918		33284
VARKAUS	14986	3284		18270
VESANTO	34349	4237		38586

TA-TILASTO 27

Kunnan nimi	Maatilojen lkm	Peruslohkojen lkm	Kokonaispinta-ala, ha	Maksettu tuki € vuonna 2025	Tukihakemusten lkm	Asukasluku
KAAVI	56	1 688	2 333	2 116 149	391	2 552
KUOPIO	588	15 474	33 742	29 721 607	4 158	*25 603
LEPPÄVIRTA	163	3 466	5 193	3 642 098	994	8 911
RAUTALAMPI	94	1 922	4 126	3 388 139	649	2 927
RAUTAVAARA	37	687	1 441	1 052 177	255	1 401
SIILINJÄRVI	131	3 175	8 312	6 988 038	879	21 342
SUONENJOKI	100	2 340	4 213	2 870 128	649	6 543
TERVO	40	802	1 610	1 476 590	265	1 388
TUUSNIEMI	65	1 605	2 741	2 018 938	390	2 272
VARKAUS	41	666	915	566 340	203	*1 731
VESANTO	74	1 810	3 408	2 496 941	521	1 788
	1 389	33 635	68 034	56 337 143	9 354	67 547

*) maaseutualue